

Deltalinqs Climate Program 2023

Samenwerken aan de energie- en grondstoffentransitie van het Rotterdamse Haven Industrieel Complex

29-11-2022

Inhoud

Deltalinqs Climate Program 2023.....	1
Deltalinqs Climate Program.....	3
LETTERS OF CO ₂ PERATION 2023	4
LOC 1: Systeemverandering	5
LOC 2: Duurzaam transport.....	6
LOC 3: Duurzame energie.....	7
LOC 4: Duurzame grondstoffen	9
Samen stappen zetten, in steeds meer verbanden.....	10
Akkoorden en plannen waar het DCP aan bijdraagt	12
KALENDER.....	13

Deltalinqs Climate Program

De bedrijven in het Rotterdamse Haven en Industrieel Complex (HIC) staan voor een grote opgave in de energie- en grondstoffentransitie. Daarom is door Deltalinqs het Climate Program opgericht. Het Deltalinqs Climate Program (DCP) verenigt bedrijven in het Rotterdams havengebied die de energie- en grondstoffentransitie willen realiseren en gelijktijdig de concurrentiepositie als innovatief havencluster willen versterken. Hierin werken we samen met onze partners aan de transitie naar de nieuwe economie, waarbij CO₂ -emissies in het Haven Industrieel Complex in 2030 met 55% zijn gedaald en de bedrijven binnen het complex in 2050 circulair zijn.

Werkwijze

Verbinden

Wij verbinden stakeholders met de bedrijven in de haven en industrie van Rotterdam, en bedrijven onderling voor projecten die de energie- en grondstoffentransitie versnellen. Samen werken we aan de noodzakelijke steun voor innovatieve (sleutel)projecten van de toekomst. Met overheden en netbeheerders denken we mee over wet- en regelgeving die aansluit bij de uitvoeringspraktijk en de benodigde infrastructuur.

Vernieuwen

We vormen binnen het DCP coalities voor vernieuwende innovatieve businesscases. Om innovaties voor het HIC te werven, werken we samen met het hoger onderwijs en kenniscentra. Door samenwerking met kennisinstellingen, dienstverleners en leveranciers werken we aan de implementatie van toepasbare en betaalbare technieken. Een goede samenwerking met de verschillende overheden en het scheppen van de noodzakelijke randvoorwaarden zijn hierbij cruciaal.

Inspireren

Uitwisseling van kennis en kunde is een belangrijke factor in succesvolle implementatie van innovaties. We faciliteren deze uitwisseling door onderzoek, het organiseren van inspiratiebijeenkomsten en brengen innovaties onder de aandacht. Daarnaast houden we deelnemende bedrijven op de hoogte van ontwikkelingen in overheidsbeleid op het gebied van duurzaamheid.

LETTERS OF CO₂PERATION 2023

De kern van het Deltalinqs Climate Program zijn jaarlijkse samenwerkingsafspraken met bedrijven en partners. Deze noemen we Letters of Cooperation (LOC). Per LOC treden twee ambassadeurs naar voren, die DCP op dat onderwerp vertegenwoordigen en toezicht houden op resultaten en accenten die worden gelegd gedurende het jaar. Voor alle LOC's is een pakket aan activiteiten bepaald, die hierna verder worden toegelicht. Gedurende het jaar kunnen er nieuwe activiteiten aan worden toegevoegd, als de partners dit willen en de ontwikkelingen in het werkveld dit vragen. Zo is het programma altijd in ontwikkeling. Opgedane inzichten en nieuwe kansen kunnen leiden tot aanpassing in de activiteiten van DCP. De keuze van activiteiten wordt bepaald door de mate waarin de activiteiten de transitie het beste verder helpen, welke behoeften onze leden hebben én welke activiteiten het best passen bij de rol van Deltalinqs als vertrouwelijke verbinder.

Het DCP heeft in 2023 ambassadeurs uit de volgende organisaties:

NESTE

 Port of Rotterdam

WAAHAVEN GROUP
Container Logistics and Terminals

 Air Liquide

TNO innovation for life

 bp

 NOBIAN

HUNTSMAN
Enriching lives through innovation

LOC 1: Systeemverandering

Ambassadeurs: David Peters (Stedin) en Nico van Dooren (Havenbedrijf Rotterdam)

Waar we aan werken

- **Inzicht in en beheer van data over het toekomstige energiesysteem (vraag, aanbod en opslag) van het HIC via het safehouse voor energiedata. Parallel vindt kennisuitwisseling hierover plaats met infrastructuurpartijen, met als doel risico verlaging voor investeringen.**
- **Versnelling van projecten die bijdragen aan de energie- en grondstoffentransitie door barrières in energie infrastructuur, procedures, financieel, arbeidsmarkt te verminderen.**

Hoe zorgen we ervoor dat de systeemtransitie die de energie- en grondstoffentransitie vergt, bij bedrijven gelijk oploopt met de juiste randvoorwaarden in energie-infrastructuur, (milieu)ruimte, voldoende juist geschoold personeel en wet- en regelgeving voor het bedrijfsleven? De projecten en activiteiten worden ontwikkeld in symbiose met de omgeving, en hun succes is deels afhankelijk van de juiste randvoorwaarden. Deze randvoorwaarden worden vanuit de ervaringen en resultaten van de activiteiten en projecten in beeld gebracht en geadresseerd bij politiek, overheid en andere partners.

Activiteiten:

Energie infrastructuur (o.a. via data safehouse)

De in de afgelopen twee jaar uitgevoerde Energiemix-studie geeft belangrijke inzichten in de toekomstige vraag naar warmte, elektriciteit, waterstof, aardgas en CO₂-infrastructuur. In de periode 2019 t/m 2021 is deze studie uitgevoerd voor een collectief van bedrijven die samen meer dan 90% van de scope 1 c.q. directe emissies CO₂-emissies afdekken. Deze data blijven wij continu updaten en vastleggen in het Safehouse voor energiedata dat wij met onze partners Havenbedrijf Rotterdam, Stedin en andere bedrijven in 2022 hebben opgericht. Deze data helpen onder andere het Havenbedrijf, Tennet en Stedin om de benodigde energie-infrastructuur van de toekomst mogelijk te maken. Hiervoor wordt dankbaar gebruik gemaakt van het TEACOS model om scenario's en hun impact op infrabehoefte door te rekenen. Daarnaast worden deze data gebruikt als startpunt voor de updates van de Cluster Energie Strategie (CES), die onder leiding van Havenbedrijf Rotterdam is opgesteld en voor agendering van essentiële infrastructuur in het Programma Infrastructuur Duurzame Industrie (PIDI) en het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (MIEK). Op deze manier draagt DCP bij aan proactieve aanleg van infrastructuur.

Versnellingshuis

Investeringen in innovatieve projecten zijn hard nodig, maar stuiten vaak op barrières. Daarom is het Versnellingshuis in het leven geroepen. Dit Versnellingshuis is een samenwerkingsverband tussen het Havenbedrijf Rotterdam, bedrijven in het HIC Rotterdam, gemeente Rotterdam, InnovationQuarter, de ministeries van Infrastructuur en Waterstaat en van Economische Zaken en Klimaat, DCMR, RVO, de provincie Zuid-Holland en Stedin. Het Versnellingshuis is er om de barrières op het gebied van regelgeving, financiën en vergunningen weg te nemen. DCP levert ook in 2023 de voorzitter en de secretaris van het versnellingshuis. In 2020, 2021 en 2022 zijn verschillende projecten op het gebied van circulariteit, CO₂-vrije en CO₂-arme waterstof, elektrificatie en transport geholpen. Bedrijven kunnen zich ook voor het komende jaar weer melden bij het Versnellingshuis. Naast versnelling van lopende projecten werken we aan structurele verbetering van de randvoorwaarden door veel voorkomende barrières inzichtelijk te maken en aan de kaart te stellen.

Flexibele opslag van energie

Hoe meer wij overstappen op duurzame energiebronnen als zon en wind, hoe meer we te maken krijgen met een disbalans in de vraag en aanbod van energie. Duurzame energiebronnen kunnen

namelijk niet constant energie leveren. Het is daarom belangrijk energieopslag te creëren, waarmee het energieaanbod beter afgestemd kan worden op de vraag. De bedrijven in het HIC kunnen hier aan de hand van productieplanning aan bijdragen. DCP verkent met de bedrijven in het HIC hoeveel energieopslag de industrie kan leveren, welke opslagmogelijkheden het meest kansrijk zijn in de regio en wat daarvoor nodig is. DCP dient hiervoor in samenwerking met onder bedrijven, onderwijsinstellingen en het Havenbedrijf Rotterdam een projectvoorstel in voor het subsidie-instrument Just Transition Fund Rijnmond. Bij toekenning zal in 2023 dit energieopslagproject gestart worden.

Human Capital Coalitie

Hoe verder de energie- en grondstoffentransitie vordert, hoe groter de behoefte zal worden aan anders geschoold personeel, andere verdienmodellen en een andere werkwijze. Er zullen banen verdwijnen en andere banen zullen juist ontstaan. Hoe zorgen we ervoor dat er straks voldoende kansen zijn voor mensen die opgeleid zijn voor eindige beroepen? En hoe creëren we de werknemers van de toekomst? Deltalinqs is initiatiefnemer van de Human Capital Coalitie. In deze coalitie wordt aan de hand van de volgende vijf doorbraakprojecten gewerkt aan een passend arbeidsaanbod nu en in de toekomst: promotie van het gebied als aantrekkelijke werkgever in de energie- en grondstoffentransitie, inclusieve haven, realisatie van fieldlabs waar flexibel onderwijs, onderzoek en innovatie centraal staan, opzet van leerwerk bedrijven en internationaal talent aantrekken.

LOC 2: Duurzaam transport

Ambassadeurs: Jan Overdevest (Waalhaven Groep) en Diederick Luijten (AirLiquide)

Waar we aan werken:

- **Ontwikkeling vraagzijde van duurzaam transport.**
- **Vereenvoudiging aanbodzijde duurzame laad- en tankinfrastructuur.**
- **Rotterdam ontwikkelen tot proeftuin voor zero-emissie-transport door concrete pilots uit te zetten bij de terminals in het HIC.**

Hoe zorgen we ervoor dat transport in het HIC zo duurzaam mogelijk plaatsvindt? De transportsector bestaat uit een breed palet aan varende dienstverleners, binnenvaart, zeevaart, overslag terminals, wegtransport en goederentreinen. Voor elke modaliteit zijn eigen uitdagingen. Voor wegtransport geldt bijvoorbeeld dat de total cost of ownership (TCO) van batterij elektrisch aangedreven transport (BEV), waterstof elektrisch aangedreven transport (FCEV), waterstof verbrandingsmotor (H2ICE) en dual fuel (waterstof en diesel) in alle gevallen boven de TCO van een conventionele diesel aangedreven truck ligt. Dit in combinatie met de lage marges in de sector, maakt dat de verduurzamingskansen voor transporteurs beperkt zijn zonder voldoende stimulerend overheidsbeleid. Via diverse wegen werken wij aan het tot stand brengen van de juiste voorwaarden, waarop vervoerders wél kunnen overstappen. Naast stimulering van de vraagzijde, werken we ook aan de aanbodzijde van duurzame laad- en tankinfrastructuur.

Activiteiten:

Duurzame keten voor zwaar wegtransport

Veel milieu en klimaatwinst is te behalen bij de verduurzaming van zwaar goederentransport over water en over de weg. Deltalinqs is lid van Logistieke Alliantie die zich hier landelijk en Europees sterk voor maakt. Belangrijke punten zijn onder meer voldoende capaciteit van het energienetwerk en een dekkend netwerk van laadvoorzieningen/-infrastructuur voor emissievrije voer- en vaartuigen; het stimuleren met passende (Europese) wet- en regelgeving; en subsidies voor vernieuwende technologie om de overstap naar meer emissievrij vervoer te ondersteunen. Concrete kansen liggen er waar het

'lijndiensten' betreft, zoals in de projecten RH2INE en HyTrucks. Het project RH2INE richt zich op een nul-emissie transport corridor, door het ontwikkelen van de juiste voorwaarden en infrastructuur voor het gebruik van waterstof voor inland transportketens: binnenvaart, weg- en railtransport. De ambitie van HyTrucks is om in 2025 minimaal 1000 vrachtwagens in Nederland, België en West-Duitsland op waterstof te laten rijden. Het gaat hier om waterstofleveranciers, truckproducenten, exploitanten van tankstations, vervoerders en verladers. Naar verwachting zullen de eerste trucks op waterstof in 2024 rijden. Het DCP ondersteunt deze ontwikkelingen.

Varende dienstverleners

In 2021 hebben wij de varende dienstverleners uit het Rotterdamse havengebied samengebracht. Door elk kwartaal samen te komen en kennis uit te wisselen, ondersteunt de sector elkaar in de energie transitie opgave. Door krachten te bundelen, verwachten we sneller stappen te kunnen zetten richting duurzame schepen. Het is belangrijk dat vraag en aanbod gelijk oplopen. Samen met de varende dienstverleners proberen we de duurzame keten voor watertransport op te bouwen.

Duurzame laad- en tankinfrastructuur

Een cruciaal element in de energietransitie in transport is aanbod van duurzame laad- en tankinfrastructuur. DCP neemt deel aan de stuurgroep H2 Energy Dock, waarin wordt gewerkt aan realisatie van een waterstof tankstation voor de varende dienstverleners. Daarnaast heeft Deltalinqs in 2021 een walstroomvisie opgesteld en helpt DCP terminals vraag gestuurd bij het realiseren van walstroom. Dit in samenwerking met Havenbedrijf Rotterdam. De Waalhaven Group, het bedrijf van onze ambassadeur, experimenteert met een vliegwiel om pieken uit elektriciteitsnet te kunnen opvangen. Dit vliegwiel is begin 2023 operationeel en DCP zal andere terminals inspireren door de opgedane ervaring te delen.

Terminal Equipment

In 2022 heeft er vanuit de Holland Container Repair Association (HCRA) een nulmeting plaatsgevonden waarbij geïnterviewd werd hoeveel energie de processen en activiteiten van empty depots verbruiken. Op basis hiervan werden emissiereductiekansen en financiële kansen afgeleid. Samen met het betrokken MKB wil DCP in 2023 verkennen hoe deze kansen benut kunnen worden en hopen we tot concrete verduurzamingstappen te komen. Ondertussen werken we ook aan diverse pilots, onder andere in samenwerking met onze ambassadeurs. Air Liquide werkt met het project HyTrucks aan het op de weg krijgen van 1000 waterstoftrucks in 2025 in Nederland, België en Duitsland. En de Waalhaven Group wil in 2030 al hun transport hybride of volledig elektrisch hebben.

LOC 3: Duurzame energie

Ambassadeurs: Karen Lathouder (BP) en René Peters (TNO)

Waar we aan werken:

- **Het potentieel van elektrificatie voor de Rotterdamse Haven benutten.**
- **Stimuleren van innovaties, industriële warmte uitkoppeling en energiebesparing.**
- **Opstarten en versnellen van groene en low-carbon waterstof productie en import in het HIC.**

Om in 2030 55% minder CO₂ uit te stoten moet ook in de industriële processen, overslag en het transport in de haven een transitie naar andere brandstoffen en energiedragers plaatsvinden. Elektrificatie en waterstof zijn zeer kansrijke alternatieven voor fossiele energie en dragen daarmee bij aan de enorme CO₂ -reductieopgave. Een uitdaging rond hernieuwbare energie is het omgaan met wisselende energie-opwek. Industriële processen kunnen hierop mogelijk inspelen door aanpassing van hun elektriciteitsverbruik en eventuele elektriciteitsoverschotten kunnen worden omgezet in

waterstof. Zo kan het HIC Rotterdam als het ware de functie van een mega-batterij vervullen. Waterstof kan daarnaast ingezet worden bij behoeften aan hoge temperaturen en zwaar transport. Bovendien vormt het een belangrijke bouwsteen voor alternatieve grondstoffen in de circulaire economie. Het is belangrijk dat projecten die tussen wal en schip dreigen te vallen tóch op gang worden geholpen. En daar zet DCP zich binnen dit thema voor in.

Activiteiten:

Fieldlab Industriële Elektrificatie (FLIE)

Door samenwerking met de partners van het FLIE (Deltalinqs, FME, TNO, InnovationQuarter, Havenbedrijf Rotterdam) helpen we de bedrijven in het HIC de juiste keuzes te maken bij de overstap op elektrificatie in hun bedrijfsprocessen. Het FLIE is namelijk dé plek waar de industrie kennis kan opdoen over de potentie van elektrificatie, nieuwe technologie kan testen en gereed kan maken voor implementatie. In de fysieke locatie van het FLIE worden in 2023 drie lijnen operationeel. De power-2-heat lijn, waar elektriciteit wordt gebruikt om warmte te genereren, op te slaan of op te waarderen. En power-2-chemicals lijnen, waar CO₂ via verschillende methodes (indirecte en directe CO₂ conversie) met behulp van elektriciteit wordt omgezet in duurzame chemicaliën en brandstoffen. Deze lijnen worden in 2023 geopend en de eerste pilots gaan van start.

Energiebesparing

Met subsidie van de provincie Zuid-Holland hebben we in 2020 een energiebesparingstraject opgezet. Op basis van no-cure, no-pay zoeken we gestructureerd naar innovatieve energiebesparingsmogelijkheden bij bedrijven. No cure, no-pay betekent dat bedrijven pas betalen als er een vooraf afgesproken hoeveelheid potentiële energiebesparing is gevonden met een acceptabele terugverdientijd. Is er onvoldoende potentieel, dan dekt de provinciale subsidie de kosten voor het onderzoek. Bedrijven in het HIC kunnen met hulp van de geselecteerde en gespecialiseerde energiebesparingsadviseur 'Water & Energy Solutions' aan de slag. Inmiddels is deze studie bij 5 bedrijven uitgevoerd. In 2023 verwachten we een vergroting van dat aantal. Naar aanleiding van het Botlekproject zullen we nog eens circa 10 verkorte studies toevoegen aan de lijst. Deze studies (ook wel pre-scans) zijn korter van karakter dan de eerder uitgevoerde studies in de verwachting dat dit versnellend werkt en desondanks reeds een flink deel van het besparingspotentieel identificeert.

Waterstof

Rotterdam kan zich ontwikkelen tot een Europese hub waar we waterstof maken, gebruiken en verhandelen. Waterstof speelt een grote rol in de energiemix van de toekomst. Twee soorten waterstof zijn daarbij van belang; CO₂ arme en CO₂ vrije (groene) waterstof. CO₂-arme waterstof wordt gemaakt door methaan uit restgassen te converteren, waarna de vrijgekomen CO₂ wordt afgevangen en opgeslagen. De geproduceerde waterstof kan worden gebruikt als energiedrager en als grondstof. CO₂-vrije waterstof wordt via elektrolyse van water met elektriciteit uit hernieuwbare bronnen gemaakt, oftewel Power-to-Hydrogen. DCP werkt aan het creëren van de juiste randvoorwaarden voor de verschillende soorten waterstof.

Zo is DCP coördinator van het H-vision concept. Binnen het H-vision project bereiden partners momenteel de bouw van twee fabrieken voor.

LOC 4: Duurzame grondstoffen

Ambassadeurs: Bart Leenders (Neste) en Arend Jan Zeeuw (Huntsman)

Waar we aan werken:

- **Uitfasering van ruwe olie en gas door opstarten van alternatieve grondstoffen, en het gesprek faciliteren over alle aspecten van ons nieuwe grondstoffen systeem.**
- **Samenwerking creëren door coalitievorming en nieuwe ketenvorming rond alternatieve grondstoffen.**
- **Kansrijke alternatieven verder verkennen en pilots opstarten om tot kennisontwikkeling te komen in het HIC.**

Naast de welbekende CO₂-reductiedoelstellingen wil Nederland in 2030 voor 50% circulair zijn en in 2050 100% circulair (Rijksbrede programma 'Nederland Circulair in 2050'). De grondstoffentransitie is belangrijk, omdat grondstoffen schaars zijn en de winning ervan vaak milieubelastend is. Ruwe olie is een van de grootste stromen in het HIC (±200 megaton), wordt lokaal verwerkt (±50 megaton) door veel verschillende bedrijven en heeft een hoge scope 1 en 3 CO₂-emissie. Het HIC produceert een breed scala aan (basis-) producten. Als deze basisproducten duurzaam gemaakt kunnen worden, zal dit een grote stap betekenen in de grondstoffentransitie. Eerste stappen richting nieuwe grondstoffen zijn gezet en er zitten diverse projecten in de pijplijn. Biobrandstoffen zijn een eerste stap om naar groene grondstoffen te gaan. Bovendien zetten we in op recycling van plastics en synthetische grondstoffen. In 2022 toonde Power2X in de grondstoffenmix studie, die werd uitgevoerd in opdracht van Deltalinqs, Provincie Zuid-Holland en Havenbedrijf Rotterdam, aan dat er naast 2^e generatie biomassa en plastics ook opschaalbare alternatieven voor olie nodig zijn. Denk hierbij aan groene methanol of equivalenten. Alle alternatieve grondstoffen hebben een veelvoud aan ruimte en energie nodig ten opzichte van olie. Om de grondstoffentransitie succesvol op te schalen is er een integrale visie op ontwikkeling van het gebied nodig: wat gaan bedrijven in het HIC wel en niet doen en welke samenwerkingsverbanden zijn er nodig? Daarnaast is coalitievorming en samenwerking een sleutel tot succes. En er is een ondersteunend wettelijk kader nodig, zoals die er ook voor de energietransitie is. Zie ook [het pleidooi van de SER \(2022\)](#).

Activiteiten:

Clusterplan grondstoffen

De Economic Board Zuid-Holland heeft met haar Circulaire Actie Agenda een mooie basis gelegd voor de grondstoffentransitie. In deze agenda staan concrete acties beschreven, waarmee bedrijven in het HIC hun grondstoffen kunnen verduurzamen. Aanvullend aan deze actie agenda gaat DCP met haar achterban een clusterplan maken voor de grondstoffen. Aan de hand van CEO ronde tafels en diepte verkenningen met individuele bedrijven komen wij in 2023 met een uitvoeringsgerichte visie op de grondstoffentransitie. In deze visie komt te staan welke rol(len) het HIC wil spelen in de toekomst en welke stappen er in de komende vijf jaar te zetten zijn om daarnaar toe te werken. Dit clusterplan grondstoffen (op basis van aanwezige kennis, met een gerichte actieagenda) koppelen wij aan de cluster tafel Rotterdam-Moerdijk (voorheen klimaattafel) waar DCP de voorzitter van is. Fysieke en milieuruimte is een aandachtspunt bij dit clusterplan. Een studie naar de impact van klimaatprojecten in de toekomst die wij met SmartPort uitvoeren, zal hier input aan leveren.

Coalities vormen en mobiliseren bedrijven

Parallel aan het opstellen van de grondstoffen visie verkennen wij met bedrijven welke acties er op bedrijfsniveau gezet kunnen worden (gedeeltelijk al bekend via de Circulaire Actie Agenda) en waar kansen liggen voor samenwerking. Deze samenwerking kan DCP faciliteren, door als neutrale tussenpersoon te fungeren. In 2023 verkennen wij met deze bedrijven op welke acties en onder welke

voorwaarden coalitievorming, bijvoorbeeld voor groene methanol hen verder kan helpen in de transitie. Zo zijn wij lid van het door ISPT opgerichte Ammonia Platform, dat de mogelijkheden en onmogelijkheden van deze drager van H2 verder onderzoekt samen met bedrijven en kennisinstellingen. Daarbij worden alle aspecten van de grondstoffentransitie mee genomen; Hoe werken we naar gesloten ketens toe, hoe werken we zoveel mogelijk met materialen die worden hergebruikt (as a service).

Onderzoek en experimenten

Er liggen nog veel vraagstukken voor de grondstoffentransitie in het HIC. Deze vraagstukken zijn technisch, logistiek, sociaal, juridisch en financieel. In samenwerking met SmartPort starten wij in 2023 ten minste een onderzoek ten behoeve van de grondstoffentransitie in het HIC. Experimenteerruimte bieden wij actief aan in het FLIE. Daarnaast verbinden wij onderzoeken/experimenten van andere partijen aan onze achterban door hen hierop te wijzen of door Webinars en/of bijeenkomsten te organiseren. Ook faciliteren wij samenwerking tussen bestaande industrie en pioniers, bijvoorbeeld in samenwerking met PlantOne, door de pioniers podium te bieden richting de bestaande industrie.

Samen stappen zetten, in steeds meer verbanden

Het Deltalinqs Climate Program werkt met en namens de leden van Deltalinqs. Ook buiten het eigen netwerk van lid-bedrijven zoeken wij de samenwerking. Met een breed scala aan stakeholders geven wij concreet invulling aan verschillende projecten en akkoorden.

Clusteroverleg Haven en Industrie Rotterdam - Moerdijk

De nationale klimaataanpak voor de industrie start in de regio's waarin de meeste industrie (en dus CO₂-uitstoot) aanwezig is. Nederland kent zes industriële clusters. Deze 'regionale industriële koplopers' hebben een clusterplan opgesteld, met hun visie op verduurzaming en concrete stappen en projecten. De clusterplannen vormen de basis voor de Cluster Energie Strategieën (CES) die in 2021 zijn opgesteld en in 2022 zijn herijkt. Het industriële cluster Rotterdam-Moerdijk is één van de landelijke koplopers en de CES voor dit cluster werd gefaciliteerd door het Havenbedrijf Rotterdam. Onderlinge afstemming tussen bedrijven, Havenbedrijf Rotterdam, netbeheerders, overheden en de Zuid-Hollandse Milieufederatie vindt plaats aan de 'clustertafel'. Deze tafel komt maandelijks onder leiding van de programmadirecteur van het Deltalinqs Climate Program bijeen, en twee maal per jaar op directie niveau. Deze tafel is tevens het platform in de industrie voor de "Rotterdamse Klimaat Aanjagers".

Regiopartners werken samen aan de klimaat Tafel Rotterdam Moerdijk

SmartPort

SmartPort is een not-for-profit samenwerkingsverband tussen Deltalinqs, Havenbedrijf Rotterdam, gemeente Rotterdam, Erasmus Universiteit Rotterdam, Technische Universiteit Delft, TNO, Marin en Deltares. Samen met de aangesloten bedrijven en kennisinstellingen stimuleert SmartPort allianties, financiert wetenschappelijk innovatief onderzoek en zorgt voor het verspreiden van de opgedane kennis. Doel is het versnellen van innovaties in de Rotterdamse haven. Hierbij valt te denken aan scenario-onderzoek voor decarbonisatie van de haven, grootschalige toepassing van waterstof, CO₂-afvang en -opslag, en ook onderzoeken naar sociale innovatie; het zijn slechts enkele voorbeelden van de innovatie-impuls die SmartPort geeft. De innovaties en lange termijn verkenningen voert DCP met SmartPort uit.

H₂ Platform

H₂ Platform is een groeiend samenwerkingsverband van meer dan 30 bedrijven en organisaties die zich bezighouden met waterstof, provincie Zuid-Holland en de ministeries van Infrastructuur en Waterstaat en van Economische Zaken en Klimaat. Het H₂ Platform zet zich in voor de toepassing van waterstof in het Nederlandse energiesysteem, om zo te komen tot een emissievrije energievoorziening. Het platform organiseert themagerichte kennisbijeenkomsten, organiseert twee keer per jaar een open congres/netwerkevent, geeft beleidsadvies en verspreidt informatie. De financiering vindt plaats door de aangesloten bedrijven. DCP is één van de partners van het eerste

uur. Bovendien faciliteert DCP dit platform door de financiële administratie te organiseren en contracten te bewaken, samen met de voorzitter van het platform. In 2023 wordt met de partners een brancheorganisatie voor Waterstof in Nederland opgezet, waarin dit platform zal opgaan.

Bio-LNG platform

Sinds 2013 verbindt het Nationaal LNG Platform bedrijven en overheden met één duidelijk doel: LNG (vloeibaar gas) introduceren als nieuwe, schonere en stillere brandstof voor wegtransport en scheepvaart. Nu LNG in Nederland beschikbaar is en voldoet aan alle veiligheidsmaatregelen, heeft het platform de transitie ingezet naar Bio-LNG: non-fossiele brandstof voor het zwaar transport. Door gebruik te maken van Bio-LNG kan de CO₂-uitstoot drastisch worden verlaagd. Het bio-LNG platform richt zich op het bevorderen van het gebruik van bio-LNG. Deltalinqs is lid van het platform en faciliteert dit door de financiële administratie te organiseren en contracten te bewaken

Green Ammonia Innovation Platform

Het Green Ammonia Innovation Platform is eind 2022 opgericht door het Institute for Sustainable Process Technology (ISPT). In het platform onderzoeken 11 bedrijven samen de kansen van groene ammoniak voor de energie- en grondstoffentransitie. Gekeken wordt onder andere naar de groene ammoniak waardeketens, technologieën, veiligheid en gebruiksvormen. DCP verbindt de opgedane kennis met stakeholders die deze kennis in de praktijk kunnen toepassen.

Akkoorden en plannen waar het DCP aan bijdraagt

De projecten en activiteiten die onder van DCP, geven invulling aan de doelstellingen uit verschillende akkoorden en programma's, zoals:

- het Nationale Klimaatakkoord;
- de Rotterdamse Klimaat Aanjagers;
- het coalitieprogramma 2022-2026 Eén Stad - Rotterdam;
- het uitvoeringsprogramma Schone Energie voor Iedereen van de provincie Zuid-Holland;
- de clusteraanpak Rotterdam-Moerdijk;
- het Internationale Klimaatakkoord van Parijs;
- het programma Fit for 55 van de Europese Commissie;
- het nationale (ontwerp) Beleidsprogramma Klimaat;
- het circulair actieplan van de Europese Unie;
- het Rijksbrede programma Nederland circulair in 2050;
- de roadmap chemische recycling kunststof 2030 Nederland;
- de Circulaire Actieagenda Zuid-Holland.

Provincie Zuid-Holland en de gemeente Rotterdam steunen de initiatieven van het DCP financieel en organisatorisch. De provincie ondersteunt het DCP via de subsidie Regionale Netwerken voor Innovatie Zuid-Holland (RNIZ) en via project gerelateerde bijdragen. Het Havenbedrijf Rotterdam is een belangrijke regionale samenwerkingspartner.

KALENDER

Een overzicht van onze activiteiten en nieuwsberichten over de voortgang van het programma vindt u op www.deltalings.nl